

DÉLSOMOGY

Megjelenik Szigetvárott hetenkint egyszer: Vasárnap.

Előfizetési árak:
Egész évre . 8 korona. — Félévre . 4 korona.
Negyedévre . 2 korona 50 fill.
— Egyes példány ára 20 fillér. —

Dr. Kriszt Béla
főszerkesztő.
Bárvárh Gyula
felelős szerkesztő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Igmándy-utca 60. szám.

Kéziratot vissza nem adunk.
Nyílt-tér garmond sora 40 fill.

A népszanatoriumokról.

Irta: **Lukács György** főispán.

Hazánkban 70-75 ezer ember pusztul el évente tüdővészben. Tehát az összes halálozások egy nyolcadrészét teszi ki a tüdővész pusztítása. A tüdővész egymaga kétszer annyit emleget el évente, mint az összes többi fertőző betegség (tifusz, vörheny, difteritisz, himlő stb.) együttvéve.

Ezek az áldozatok átlag hat-nyolc éven keresztül sanyalódnak, amíg megváltja őket szenvedésüktől a halál. Állandóan félmillió tehát a tüdővész betegek száma szegény hazánkban! Ennek a félmillió embernek egyharmada teljesen munkaképtelen, kétharmada nagyon korlátolt munkabírással rendelkezik. Tessék kiszámítani, mennyi keresmény, mennyi munkabér megy veszendőbe. És tessék hozzászámítani ehhez azt is, hogy eme pusztuló áldozatok ápolása, gondozása mennyi munkaerőt köt le, mely különben produk-

tív munkát végezne. Sok-sok millió megy veszendőbe, sok-sok érték kallódik el.

De ez az éremnek csak egyik oldala. Az ellenoldalon ott van a sok szenvedés, sok köny és sóhaj, amit a kór okoz, meg az a szivettépő keserűség, mely az elhagyottak, a gondozásra szorulóknak lelkében halmozódik föl, akik mellől időelött kihalt az eltartó, a kenyérkereső, a támasz.

Szülők keserve, hitvesek zokogása, gyermekek kétségbeesése: óh semmi sem oly változatos, semmi sem oly káprázatos sokoldalú, melyeket a tüdővész idéz elő.

Szabad-e közönnyel túrnunk, hogy ezt a kevést magyart ily kétségbeejtően tizedelje egy kór, amelylyel pedig meg tudunk küzdeni?

A tudomány rég kimutatta, hogy a tüdővést biztosan lehet gyógyítani, csak idejekorán kell hozzáfogni.

A sanatoriumokban nemcsak sikerrel gyógyítják az idejében fölvetett tüdővész beteget, hanem — ami a

közvetlen gyógyításnál még nagyobb jelentőséggel bír, — mindenki, aki onnan kikerül, fölesküdt katonája és buzgó apostola azoknak az okos életrendi szabályoknak, melyek megtartásával egészségünket megőrizhetjük és a tovább ragályozást meggátolhatjuk. A sanatoriumok útján tehát az egészség megbecsülésének, az e végből való okosan élésnek szellemét igazán gyakorlati eredménnyel ültethetjük át a társadalomnak.

A tüdővész betegek sanatoriumi kezelésének ügyére először a kiváló tudós és emberbarát: *Korányi Frigyes* hívta fel nyomatékosan a magyar társadalom figyelmét és áldozatkészségét. Lelkes agitációjának eredménye gyanánt áll és működik az Erzsébet sanatorium, ez a mintaszerűen berendezett intézet.

De mi ez az egy intézet azzal az általános nagy veszedelemmel, azzal az állandó nagy emberadóval szemben, melynek arányaihoz képest a háboru pusztításait majdnem kicsinyeknek ne-

Emléksorok.

I.

Nem a világhír az, mit én kívánok;
Kicsinyke mécs az emberszív csupán,
Amely nagy termeket be nem világít
Egy kis kedves családi kört talán.
Világíts ott, hol boldogságot adhatsz,
Hol lángodat vihar nem fújja el,
Zengj ott, ahol megértik szived hangját
S visszhangul rá ezernyi szív felel.
Az emberhang a végtelenbe zúgva
Elvész, elnémul, elhal nyomtalan,
Csak az a láng, csak az a hang ér ezélhez,
Melynek visszfénye és visszhangja van.

II.

Időben élünk, mulandók vagyunk,
Elporlik egykor szívünk, főnk, agyunk
S mi megmarad, mint illat a virágról:
A szép, mit alkotánk! Ha élni vágyol

Az anyagon túl, amely elenyész:
Az ideál dícső honába nézz!
Hozz onnét egy virágot: annak szirma
A sírontul is él s reá van írva
Egy élet szép ábrándja, lélek tükre,
Mely fényt vet tulvilági életünkre.

Váradi Antal.

Inkompatibilitás 1848 előtt.

Irta: **Eötvös Károly.**

Lapunk jogositott kiadása.

Mindenek előtt megjegyzem, hogy amikor inkompatibilitásról írok; sem a politikát nem akarom érinteni, sem tudományos alkossággal nem akarok e fejtegetésekbe bocsátkozni, mert hiszen 1848 előtt a mai értelemben vett összeférhetetlenség nem is lehetett minálunk.

Nem függött senki az államtól, de az állam sem függött senkitől. Az államnak nem voltak vasutai, sem tengeri, sem folyamhajózása, távirója, postája, egyedárusága, telefonja, gépgyárjai, vasművei, nem volt tulajdonképpen semmije, még tisztviselője sem a mai értelemben, amikor ma több mint 50.000 tisztviselő felett rendelkezik.

Akkor volt egy kancellárja Bécsben, egy helytartó tanácsa Budán, néhány sötisztje, néhány haminczadosa, egy pár vicispánja egy főtörvényszéke, — az állam pedig egyébként nem avatkozott a társadalom dolgába. Az igaz, hogy nem is kért tőle semmit, hiszen a század elején Magyarország egész hadi adója 2 millió kétszáz ezer forint volt, ma ellenben 500 millió fölül mozog budgetünk.

Hogy mi lehetett akkoriban az inkom-

Férfi öltöny-szövetek!

Nem szükséges idegenbe pénzünket küldeni, mert már elegenden meggyőződtek arról, hogy a férfi szöveteket 35%-kal olcsóbban beszerezhetjük **Pécsett Leichner és Fleischer** kizárólagos posztógyári raktárában, ahol legdusabb választékot találunk, honi, angol, brünni, és egyéb gyártmányú szövetekben. Maradékokat, míg a készlet tart rendkívül olcsón számítnak.

vezethetők?

A magyar hazának pedig szüksége van minden fiára, kiváltképpen azokra, akik java munkabíró korukban produktív tagjai a nemzetéletnek. Már pedig a tüdővész legsűrűbben éppen ezeknek sorából szedi áldozatait.

Nemcsak emberiség, hanem hazafiúi kötelességünk tehát, hogy erőlyesen fölvegyük a harcot minden vonalon, ezzel a nemzeti veszedelemmel.

Legégetőbb a baj a magyar Alföldön, ahol legirgalmatlanabbul pusztít a tüdővész.

Szervezkedtünk tehát a mi jó magyar népünk megmentésére és 1901. évi december hónapban, a népszerű magyar királyi herceg *József* öfensége védősége alatt egyesületet alakítottunk, amelynek célja az, hogy szegénysorsu tüdővésztes betegek részére *népszanatoriumokat* létesítsen, szerte az országban.

Van már kész tervünk is, a népszanatoriumok normál-típusa, melyet kiváló megalkotója *Czigler Győző* műegyetemi tanár az ügy iránt érzett nemes lelkesedésből ajándékba készítette nekünk.

Am még mindig nincs anynyi tőkénk hogy építhetnénk. De hisszük, hogy az első népszanatorium felépítéséhez szükséges összeget mihamarabb megszerezük, ha megsegít a magyar, hazafias társadalom és *sorsjátékunkat*, melynek nyerési összegei is igen kedvezők, felkarolja.

Nehéz napokat él a magyar közönség. És a tüdőbetegek megmentésé-

re bizvást lesz egy koronája. És minden egyes fillér egy nagy nemzeti célra fordítatik, e mellett az áldozatkész közönség, Fortuna istenasszony kedvezése folytán, értékes nyereseményhez juthat.

Mentsük meg a tüdőbetegeket.

Előfizetési felhívás.

E hó elsejével a „Delsomogy“ is új évfolyamra lép. Ez alkalommal tehát azon kéréssel fordulunk a t. olvasó közönséghez, hogy lapunkat továbbra is pártolni s azt minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjék.

Munkálkodásunk eddigi eredményét felsorolni nem akarjuk, annak elbírálását az olvasó közönségre bizzuk s hisszük, hogy az elfogulatlan szemlélő elismeri munkálkodásunk sikerreit. Munkásságunkban mindig a közügy volt az, amit a szívünkön viseltünk s a közönség érdeke az, melyet lelkiismeretes buzgalommal szolgálunk.

Czikkünkben — programunkhoz hiven — az igazság szólalt meg és ostromoztuk a hibás rendszert, de nem zárkoztunk el az ellenvélemények elől sem.

Pártok szolgálatába sem szegődtünk, még kevésbé töltük a hatalmasok szekerét. Hü tükre és szöcsöve kívántunk lenni társadalmunknak mindenkor és mindenben. A gáncsolni valót épp úgy megláttuk, mint a díszesrendő dolgokat, de tulságba semmit sem vittünk.

Megbízható tudósításokat adtunk. Hirrovatunk bősége pedig vetekedik bármely vidéki lap hirrovatával. Szépirodalmi és más minden rovatunkat hivatott kezek írják. Ennek fogva a lap érdekében hozott tetemes anyagi áldozatot, reméljük hogy méltányolni fogja a t. olvasó közönség azáltal, hogy előfizet az ő pátriájának (Szigetvár és vidéké-

nek lapjára) a Delsomogyra, mely folyton az ő érdekét védi s érte él!

A lap előfizetési ára marad a régi. *Előfizethetnek vidékiek postautalványon, míg helybeliek Kozáry Ede könyvkereskedésében.*

A t. közönség pártfogását kéri tisztelettel.

A Delsomogy szerk. és kiadóhivatala.

H I R E K.

Dal a parafáról.

Kis parafa bőles egy jószág szörnyen,
Vigan uszkál, mindig színen, könnyen:
Mélybe dobják — ez ügyesség rávall —
Színre bukkan és uszik az árral.

Dugó-sorban, ha kívánják éppen:
Szűk helyen is összeszorul szépen:
Türi bőlesen mit helyzete rámért,
Kedvelik is hajló derekért.

Lágyan, simán, daera sohse kelve —
Megalkuvás a parafa elve:
Férfiasság nem az ő érénye,
Hiszen ő csak parafa, szegényke...

— **T. Olvasóink** becses figyelmébe ajánljuk lapunk mai számának rendkívüli nagyrdekü vezető czikkét, *Lukács György* es. és kir. kamarás Békés vármegye főispánja tollából. Tárzarovatunkban pedig nagy elbeszélőnk és irodalmunk kitünőségének *Eötvös Károlynak* pompás visszaemlékezését, míg „Emléksorok“ czímmel *Várad* Antal kiváló költőnk gondolatokban gazdag gyönyörű versét közöljük.

— **Anyakönyvi kinevezések a megyében.** A m. kir. belügyminiszter a szilli anyakönyvi kerületbe *Rusz Géza* segédjegyzőt, a drávakörbe *Bogyay Elek*, a esokonyai *Ölveszky József*, a lakocsaiba *Szolényi Géza* segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki.

patibilitás, azt úgy tudjuk meg, ha vizsgáljuk kikkől állott az akkori országgyűlés.

Veszem az 1843-iki országgyűlést, amelynek tagjai voltak: négy prépost, nyolc apát, hat kanonok, harminc kir. táblai bíró, száznégyszáz vármegyei követ, akik közül azonban csak 98 jelent meg. Ezek között volt 25 alispán, 3 jászkun hajdúfőkapitány, aki manapság főispán számba menne; volt 12 megyei főjegyző, 8 megyei főszolgabíró 5 megyei főügyész, 2 hadi főadószedő, 40 táblabíró, 1 helytartótanácsos, 1 kerületi táblabíró. Ez volt akkor igazi nép képviselő.

Látnivaló, hogy az iparral, kereskedelemmel foglalkozóknak, a tudományos karoknak ezek közt semmi nyomuk, de az ügyvédeknek sem!

A régi rendi társadalom furesán volt az ügyvédekkel 1848 előtt Magyarországon az ügyvédi kar. és intézmény bizonyos tekintetben más volt, mint Europa nyugatán, az ugynevezett művelt nemzeteknél. Nálunk az ügyvédek négy osztályba tartoztak,

Az elsőt a tabuláris prokurátorok alkoták, akik csak Pesten laktak, egy-kettő Budán volt és akik csak nemesi pörökkel foglalkoztak; azután voltak tisztai fiskálisok, a

magisztratuális prokurátorok, megyék, városok, egyháztérületek, káptalanok ügyvédei.

Aki ügyvéd ezen felül esett, azt nevezték „campestris advocatus“-nak, magyarul mező ügyvédnek, akiknek sorából a régi nemesi karok és rendek az ország törvényhozásába bizonyára nem választottak senkit képviselőnek.

Hiszen Magyarország legnagyobb ügyvédje és nagy történelmi alakja: *Kossuth Lajos* csak 1847-ben, 45 éves korában tudott bejutni a törvényhozásba. Az ügyvédben az az akkori rendiség a társadalmi rend ellenességét látta, a békeség megzavarójának, minden jó ügy megromtójának tartotta. Semmi sem jellemzőbb a régi rendiségnek az ügyvédekről alkotott felfogására és az avas államférfiaknak róluk táplált véleményére, mint *Haynaun* egy mondása.

Amikor ő borzasztó munkáját végezte itt, egy jó öreg barátomat, aki már 1825-ben képviselő volt, 1848-ban pedig Kossuth elnökelete alatt álló honvédelmi bizottmányban mint tag szerepelt megidéztek a vértörvény-szék elé.

Nyolc napig ült az új épületben, amikor egyszer csak váratlanul szabadon bo-

esájtották.

Sietett haza, hogy még csak közelében se legyen az újépületnek.

Három nap mulva aztán intést kapott, hogy köszönje meg szabadulását Haynaunak. Feljött hát Pestre és kihallgatásra jelentkezett a teljhatalmu eszásári biztosnál, megköszönni, hogy nyolcadnapra szabad lett.

Ekkor Haynau — szószerint idézem — ezt mondta neki:

— Hjah, tudja az úgy volt. Az én elvem az, hogyha zsidó vegyék el a pénzt, ha pap: ötven bot, vagy várfogság; ha prókátor, akkor fell kell kötni, kerekbe kell törni, olajban kell megfőzni; hogyha birtoikos gazda: menjen haza!

Ez a felfogás az ügyvédekről a francia forradalommal kezdődött és a júliusi, meg a februári forradalommal még erősödött.

1848 előtt még negyvennyolcz város is küldött követeket.

Ezek között sem volt iparral, kereskedelemmel foglalkozó, vagy tudományt művelő.

A városok is polgármestert, főügyészt, főjegyzőt, főkapitányt, néhány város pedig második követnek tanácsbelit küldött.

— **A József főherceg Sannatorium Egyesület** jótékonycélu sorsjátéka iránt országsszerte nagy az érdeklődés. Régen volt sorsjáték, a mely nyerői esélyeivel oly kedvező lett volna. Az egy koronás sorsjegy a 22 ezer koronás főnyereményen kívül, 5000, 3000 koronás főnyereményeket ad. Van összesen 724 nyeremény. A legmelegebben ajánljuk olvasóinknak szeretetteljes érdeklődésébe ezt a sorsjátékot, mely a mellett, hogy vele nemzeti veszedelmet akarnak enyhíteni, még a részvevőknek oly valóban értékes nyereményeket is nyújt.

— **Adomány.** *Vörösmarty* Mihály szigetvári látogatásának megörökítésére állítandó emléktábla költségeire 2 kor. érkezett hozzánk. Rendelteségi helyére juttattuk.

— **Megyei tisztviselők mozgalma.** A „Somogyi-hírlap” értesülése szerint, a vármegyei tisztviselők országos egyesülete mozgalmat indított a megyei alkalmazottak két derék csoportja érdekében. Az utmesterek és a járási irnokok dolgában szólalnak fel. Arra kéri Somogy megye törvényhatóságát, ossza be a megyei utmestert is a segédszemélyzet közé, az egyes járásokban pedig szervezzen irodatiszti állásokat is, hogy az irnokoknak is legyen reményük valamelyes előléptetésre. A kérvényt az összes megyei törvényhatóságoknak megküldték.

— **Megszűnt sertésorbáncz.** Miután a sertés orbáncz Zsibót községben megszűnt, Krizsán Ferencz m. kir. állatorvos a kivitelt megengedte.

— **Elfogott tolvaj szökevény.** Hiteles forrásból értesülünk, hogy a lapunkban már többször említett *Viljevác* nevű csavargó suhanczot Miholjácson a rendőrség elfogta

és le is tartóztatta, de a gazember kijátszva a rendőrök éberségét tőlük megszökött. Cudar vére azonban a szökés után sem hagyta pihenni, hanem mindjárt egy betöréses lopást követett el, ami újból vesztét okozta, mert ismét elfogták. Mint tudjuk először ott töltetik ki vele a büntetést és csak azután kísérik majd Szigetvárra hozzánk, ahol szintén szigorúan megfogják büntetni.

— **Az adókiivetés és a kereskedők.** Az Omke. igazgatósága elhatározta, hogy az egyesülés a kereskedői elemeknek az adókiivetési és felszólamlási bizottságokban való megfelelő képviseltetése érdekében országos akciót indít és e célból mindenekelőtt a mai állapot hiányainak feltárása mellett a pénzügyminiszteriumhoz fordul.

— **Lopás a barcsi főszolgabírói hivatalban.** Folyó hó 3-ára virradó éjjel, ismeretlen tettesek álkuleszal kinyitották a barcsi főszolgabírói hivatal ajtaját s onnan 3 drb. hátultöltő, kettős csövű, egy darab hátultöltő, egyesövű löfegyvert s egy darab. fióbertett elvittek. A nyomozás folyamatba tétetett. A gyanu notórius orvvadászokra irányul.

— **Büvész és balerina.** Még nemrégiben a Pécsen működő circus porondján lejtette a balettet *Drassati* Ody aranysárgára festett haju, kis tánczosnő, a ki mellel legyen mondva, oly jól kezelte lábait. Meg is tetszett sokaknak a kis hamis, nemcsak Pécsen, hanem mint tudjuk nálunk is. De különösen meg tetszett Charles Brown urnak, kit másként *Braun* Károlynak hívnak és foglalkozására nézve vándor büvész. Ez az antipiritiszta család el Odyt a circustól, hogy előadásain mint m. Juliette közreműködjön. Egész világot és 30 frt. fizetést, teljes ellátást ígért a kis balerinának, ki el is jött Szigetvárra Svengali ural. De bizony itt megjárta, mert nem jó medium lévén, Svengali ur nem hipnotizálhatta s ezen vagy

másért mindjárt az első estén összeveszttek. Ugylátszik másnapra belláták, hogy mindketten be vannak csapva s szabadulni igyekeztek egymástól. A délelőtt folyamán, míg Ody aranysárga haját sütötte fel, addig a büvész ur vonatra ült és elpárolgott, de foglalkozásával járván, elsanzsirozta *Drassati* Ody kosztümökkel teli kofferrjét. A főszolgabíróóság most keresteti *Braun* Károlyt a kitűnő büvészt.

— **A hajók száma.** A nemrég megjelent Lloydétesítő a világ összes hajóinak számát 29.943-ra teszi melyeknek összes tonnatartalma 33,643.131. Ebből 11.134 hajó az angoloké; tonnatartalmának csaknem a fele. Érdekes a különféle élelmiszerraktárak leírása. E raktárakat hajótöröttek számára építették az Oceán szigetein. Az Indiai-oceánon, az Amsterdam-szigeten egy domboldal óriási barlangjában van egy ilyen raktár. 1350 font kétszersült, tíz pár gyapjuing, tíz pár pamutnadrág és egy ércdoboz van benne, amely négy csomag gyufát tartalmaz. Azonkívül van a raktárban egy főzéshez való fazék, száraz fa és néhány függőhinta. Szt.-Pál szigetén és a kergueli-szigeteken természetből épült raktárban ugyanilyen nagy készlet van főlhalmozva. És egész sor ilyen raktár van még. Szénraktár összesen 337 van. Legkevesebb szénfelvevő-állomás van az indiai-oceánon és a Khinai-tengeren.

— **Fegyveres postafedezet.** Mint illékes forrásból értesülünk, a pécsi m. kir. posta és távirat igazgatóság azon kérdéssel fordult a szigetvári főszolgabírói hivatalhoz, hogy vajjon megfelel-e a valóságnak az, hogy a Szigetvár—n-ladi posta uton a közbiztonság nem elég kedvező? Amennyiben az a valóságnak megfelelne, úgy a posta járathoz fegyveres fedezetet kér.

— **A fürdő Japánban.** A muszka ember meg a japán ember sok mindenben külön-

Nem volt akkor képviselő bankigazgató, mert bank nem volt, sem takarékpénztári igazgató, sem [résztvényes, sem vasut-igazgató, vizszabályozó, mert ilyeneknek híruk hamvuk sem volt; azaz hogy volt mégis egy részvénytársaság, amelynek még Deák Ferencz is résztvényese volt, de osztalékot soha sem kapott.

A lánczid alapításának [kérdése volt nálunk az első nagy közgazdasági és pénzügyi kérdés, noha a közgazdasági életet valami nagyon nem segítette elő, de nem is azért készült a lánczid, hogy a budaiak átmeheessenek Budára, azzal az országgyűlés édes keveset törődött, hanem azért létesítették, hogy legyen hid amelyen a nemes ember is fizet vámot.

Gróf Cziráky Antal kancellár azonban kifogott mindenkin. Boszusan mondta, hogy ő pedig nem megy át a hidon; egész családja utálja ugyan a vizet, de inkább esolnakot csináltat, semhogy két krajcárt fizessen, ha valahova menni akar.

1848 előtt is voltak azonban összeférhetlenségi esetek.

Az inkompatibilitásnak egyetlen egy elvi jogosultsága van: függetlenné tenni a képviselőt az államtól, a kormánytól, és a kormányt a képviselők illetékelen befolyásától.

A kormány 1848 előtt is iparkodott befolyást gyakorolni a képviselőkre, de az

nagy különbség az akkori, meg a mostani viszonyok között. Akkor az ellenzéki képviselőkre akartak befolyást gyakorolni.

Ha a 48 előtti országgyűléseken tehetőséggel, kiváló képességgel, szónoki kvalitással kitűnt egy ellenzéki képviselő, a kormánynak első dolga volt őt magának megszerezni, szép szerével, ha lehetett, ha ellenben nem sikerült, akkor lehetetlené tenni minden módon.

Igy lett Nagy Pál gróf Pálffy Ferencz uradalmának számtartója. Szerencsi István kir. táblai bíró, később a király személynöke, Ragályi Tamás kir. táblai bíró, Vay Ábrahámot pedig grófnak tették meg.

De voltak olyan ellenzéki férfiak, akiket semmi sem fogott: így Deák Antal, Deák Ferencz bátyja; legidősebb Pázmándy Dénes, ifj. Balogh János, báró Wesselényi Miklós. Ezek ellen felségsértési pert indított a kormány, mert az alkotmány békességét féltette tőlük.

Balogh Jánost például szintén perbe fogták, mert 1835-ben az országgyűlésen ezt mondta:

— Én nem látom, hogy Wesselényi Miklós mivel sértette meg a királyt és az alkotmányt. Én az ő szavait magamévá teszem.

A kormány leirt Bars vármegyéhez, hogy mivel Balogh János zenebona ember,

nem békességes természetű, a törvényt nem tiszteli, küldjön más képviselőt, aki jobban tessék.

Bars vármegye pedig feleletül újra követnek küldötte Balogh Jánost.

Ugyanígy járt gróf Ráday Gedeon is. Ekkor az országgyűlés, Deák Ferencz vezetése alatt, elhatározta, hogy mindaddig, amíg gróf Ráday Gedeon ellen a király, vagy a kormány ezt az összeférhetlenségi kifogást teszi, sem ujoncokat, sem adót nem szavaz meg, a kormány előterjesztéseit nem hagyja jóvá.

Alkotmányviszonyaink történetében ez egyike a legszebb kérdéseknek.

De a vármegyék a saját részükről szintén állítottak fel összeférhetlenségi korlátokat.

A kormány a követek részéről békés hajlamot, törvénytiszteletet kívánt: a vármegyék pedig esküt vettek követüktől, hogy sem az országgyűlés ideje alatt, sem a bekezdéstől számított 3, vagy 6 évig a kormánytól semmi hivatal, kitüntetés, bérlet, szóval semmi kedvezést a világon el nem fogad.

Akik ellenkezőt cselekszenek, azok mint a közállomány megrontói, megbélyegzett emberek, — „vármegyénkbe” pedig őket többé ne lássuk.

Körülbelül erre szorítkozik 1848 előtt az inkompatibilitás.

bözik egymástól, de a különbség talán semmiben se akkora, mint a — testi tisztaságban. Az orosz köznép nem nagyon szereti a vizet még a mosdótálban sem: a japán ember meg valóságos fürdési mániában van. Nincs az a szegény kuli, aki napjában legalább egyszer megne fürödnék még pedig olyan forró vízben, hogy az európai embernek az ujjá se tűrné. A tehetősebb ember naponként háromszor is fürdik és a fürdés mindig jó hosszú ideig eltart. Az olyan embert, aki nem fürdik minden nap, megvetik és kerülnek, mint a bélpoklosokat. Tokióban, amelynek egymilliókétszáz ezer főnyi a lakossága, több mint ezer nyilvános fürdő van. A fürdés ezekben ugyancsak olcsó mulatság: két-három fillérbe kerül. A falvakban is van gőzfürdő, egy jókora — kád, a mely a kut mellett szabadon áll az utcán, még csak egy gyékénysátor se veszi körül. Aki fürödni akar, teli meríti a kádat, azután alágyujt, a vizet melegíti, és mikor már olyan meleg, hogy forró, a legnagyobb nyugalommal, ott a nyílt utca során levetkőzik és belebujik a vízbe. Nemcsak az urak cselekesznek így, hanem a hölgyek is, a min senki sem akad fenn. — A hány ház, annyi szokás.

— **Ki lehet tanoncz?** A kereskedelmi miniszter f. évi 53.987. sz. elvi határozatával kimondta, hogy tanoncz lehet bárki, ha életének 12-ik évét betöltötte, minélfogva a tanonczszerződés megkötése magasabb életkortól vagy iskolai képzés kimutatásától függővé nem tehető. A tanoncz gyakorlati haladásának megvizsgálása nem az iparhelyi vizsgálmesterek, hanem az iparhatósági megbízottak feladatát képezi.

— **Gyujtogató gyermekek.** A szülői gondatlanságnak, már nem egy esetben szomorú következménye lőn. Így 2-án délelőtt is Szt. Lászlón *Schwarz* Jakab 8 éves Ádám és egy kis 3 éves unokái gyufával játszadozva felgyújtották *Metz* Lajos pajtáját. A pajta a benne lévő takarmánnyal és gazdasági eszközökkel valamint az istálló is porrá égett. Biztosítva volt. A d. e. 10 órakor keletkezett tüzet csak nagynehezen tudták a délutáni órákban eloltani.

— **A kereskedelmi levelek feltételes bélyegilletékmentessége.** A közigazgatási bíróság f. évi 4991. számú ítéletével egy igen fontos kérdésben határozott. Nevezetesen kimondta, hogy az illetéki díjegyzések 59. tételének 4. pontjában biztosított feltételes illetékmentesség nemcsak a kereskedők által a kereskedőkhöz intézett leveleket is megilleti, habár a kereskedőkhöz intézett levél írója nem is kereskedő, mert az idézett pont eredeti szövege nem a kereskedők leveleit, hanem „levelezéseit” maguk közt és más személyekkel mondja ki feltételesen bélyegmentesnek és mert ellenkező esetekben a kereskedő levelére adott feltételes illeték mentesség is illuzóriussá tétetnék,

— **Vidéki színészet.** E czim alatt t. lap-társunk a S . . . gy a következő hirt közölte nem régiben:

Mint levelezőnk írja, *Szilágyi* Dezső igazgató szintársulatával nagy pártolásban részesül és elég látogatottságnak örvend *Szigetvárott*, honnét e hóban Barsra szándékozik menni. Bizony kell is, hogy a horvátországi városokban a magyar színészet mint a magyar nyelv terjesztője és fenntartója, kellő pártfogásban, gyámolításban részesíttessék. stb.

T. lap-társunk ezen közleményére csak annyit jegyzünk meg, hogy nagyon lelkiis-

meretlen tudósító lehet az a ki ezt írta. Mert a fenti hír bizony nem felel meg a valóságnak, mert *Szilágyi* Dezső szintársulatát *Szigetvárott* bizony egy cseppet sem pártfogolja a publikum, azon egyszerű oknál fogva, mert itt sem volt és talán nem is lesz. Igaz hogy a társulat titkárja két ízben is itt járt és ki is ragasztotta az előleges színi jelentéseket, — de bizony a társulat sohasem jött be. Jobb is. Mert az igazat megvallva a mi színházlátogató közönségünk mint tudjuk, jobb szereti a téli színi szezont, amikor is az unalmas hosszú estéket kellemesen eltöltheti a színházban. És igaza is van a közönségnek.

— **Paraszt dramolet.** Vértő fejét jött bekötöztetni az orvoshoz f. hó 7-én *Légrádi* József hatvani lakos és így panaszkodott. Én 5 évig ültem Sopronban és 5 évi hivatalvesztésre lettem ítélve, a birtokomat pedig feleségem nevére írtattam. De az asszony bizalmammal és a hitvesi hűséggel vissza élt olyformán, hogy az idő alatt míg én fogva voltam összeállt *Papp* József polgárral. Mikor haza kerültem, meglepetve láttam, hogy a birtokomba más az ur, a feleségemet más ölelgeti. Az utóbbival nem sokat törődtem volna, hanem a birtokomból szerettem volna csak annyit vissza kapni, hogy tisztességes megélhetésem legyen, — s ezt kértem tőlük. Azonban az én szerencsétlenségem folytán a birtokba cseppent (kakukfi) *Papp* József kérésemet megtagadta s fegyvert fogott rám. Ekkor eltávoztam. Másnap ismét találkoztunk és ekkor is szóba került a dolog, mire a második térj a nála lévő kapával alaposan agyba főbe vert, úgy bizony édes uraim! Szomorú a szegény ember élete.

— **Hordók és üvegek hitelesítése.** A kereskedelmi miniszterium legutóbb kiadott körrendelete szerint a hordók és üvegek hitelesítéseért a következő díjak szedhetők: 50 liter ürtartalomig 10 f. 51—150 liter után 15 f., azon felül minden 10 liter után 1 fillér. Korcsmai palackok, üvegek ürtartalomra való tekintet nélkül 4 f.; azon esetben, ha egynél több mérték van feljegyezve, még külön 2 fillér.

Tarka krónika.

— Saját kezűleg. — Barátságból. — Vis-a-vis a szüreti mulatságon. — Tapasztalt oseléd. — Aszfalt járda. — A felső-leány iskolából.

Nagyon szomorú volt Kovács Estók mikor a halál esetet bejelentette a melléki jegyzőnél. Lesütött szemmel nézegette s forgata kalapját; bánatosan ingatta fejét.

— Az ám a szegény Pöttendi sógor möghalt, — mög biz az. Pedig éppen be akart gyünni a porcióját fizetni, mikor elérte a baj itt a kaporai malomnál.

— Hát, hogy halt meg a szegény? Kérde a jegyző.

— Bizony csak úgy sajátkezűleg:

— Nő? Hát öngyilkos lett.

— Dehogy lőtt tekintetős uram, dehogy lőtt, mindig nagyon Istenfélő ember vót a szögény jámbor.

— De hát azt mondja, hogy sajátkezűleg halt meg!

— Hát igen is megkövetöm, . . . mert . . . hogy hát izé . . . hogy is mondjam nő

— doktor nélkü pusztult e szögény feje.

Kedélyes tárgyalás folyt le a napokban V. büntető bíró előtt.

Bíró. Hát mondja el kend, hogy történt, hogy Pirókot egy hasáb fával fejbe vágta?

Vádlo t. Hát úgy a', instálom, hogy neköm nagyon nagy kedvem vót, a Pirók koma pedig el vót szontyorodva, osztég kérdöztem tüle, hogy mér nincs virágos kedve neki is? — Viszmondta, hogy ahol semmi közöm, hogy hagyam békin. Aztán gyütt az egyik szó a másikra és mert hát éppen jelenleg a kezembe vót a fahasáb, hát gondutam, hogy azt a kutya bánatot, maj kivérem én a fejbü.

A szüreti mulatságon történt, hogy egy csösz (ur) felkérte a csösznőjét négyesre. A csösznő természetesen igenlően bólintott s csak annyit mondott:

— Jó — hanem keresen ám vis-á-vist.

Mire a csösz ur szörnyen sértődve távozott s fájdalmasan panaszkolta egyik barátjának, hogy:

— Látod pajtás kosarat kaptam a csösznőmtől. Felkértem a négyesre és azt mondta, hogy keressek magamnak vizavít. Ugye hogy az nem járja?

Barátja azonban értelmesebb lévén magyarázni kezdte neki a dolgot, de a bösz csöszt sehogysem tudta kapacitálni. Ki aztán elkéserevésében bánatát borba fojtva szidta, valahol egy köszivü csösznő, meg egy vizávi csak van a világon.

Egy helybeli előkelő házhoz dajkát kerestek a gyerek mellé. A helyszerző tehát nagy buzgalommal szállította az anyagot, de a nagysága óvatosan válogatott: sehogysem talált alkalmasat. Végre egy jól megtermett leányzóban megállapodott s ettől kezdett kérdezősködni;

— Aztán mondja csak, tud bánni a gyerekekkel?

— Hogyne kérem, hiszen — csókolom a kezét — nekem is volt három.

— Ugyan? Hát azok most hol vannak?

— Az egyik csókolom a kezét a kutba esett, a másik kibukott az ablakból, s a harmadikat elgázolta a kocs. Ugy bizony, kezit csókolom.

Vasárnap egyik ifjabb esizmadia májszterünk így beszélgetett az olvasó-egyletben a collégájával.

— No Komám megette a f . . e, hogy nálunk is behozták azt az átkozott „asztfald”-ot. Hiszen így kétannyi ideig tartanak a esizmak.

A colléga. — Nő de azért se baj. Én már kitaláltam a módját, hogy kifogjak rajta, most majd annál hitványabb esizmakat csinállok.

— Ejnye, hát már komám uram, honnan találta ki, a mit én gondoltam ki magamnak.

Nem minálunk történt, alighanem máshol.

— Mondja meg Paula, kitől származnak az Orleans-ok?

— Az orleans-i szüztől . . .

— Igen? — Nagyon helyes!

CSARNOK.

A jó Achmed különös halála.

I.

Élt messze keleten egy szultán, azt hiszem, Szulejman volt a neve. Neki is volt napsugaras birodalma, árnyas kertje, ezer felesége. És volt neki egy bizalmas embere, Achmed.

Egyszer Szulejmán úgy elvesztette a kedvét, mint még soha. Pedig a szökökutak locsogtak, a rózsák illatoztak, a hárfák zengtek, az odaliszkok esóköltak, csak úgy, mint eddig. Makaes unalmában már egész sereg fejet ütett le Szulejmán, mert a fejből ő sem csinált valami különös gondot magának.

Jó Achmed már-már lemondott, hogy a szultán kedvét helyrebillentse. Mégis egy reggel ragyogó szemmel ront be a nagy unatkozóhoz:

— Uram, én legmagasabb uram! Valami hallatlan, valami furesa dolgot tanultam az éjjel!

— Ugyan! — dünnyögte fásultan Szulejmán.

— Le se hunytam a szememet, csak olvastam és kacagtam.

A szultán egy kicsit fölemelte a jobb szempilláját. Achmed csak folytatta tüzesen:

— Azt olvastam egy esomó könyvből hogy messze nyugaton az embernek csak egy felesége van s azzal az egyel sem bír. Pokollá teszi az életét. Ha, ha, ha . . .

De már erre megjött a kedve Szulejmának is. Kacagott, a könnye is kiesordult, úgy habotázott együtt Achmeddel. Fuladozva csak annyit tudott mondani:

— Ide azokkal a könyvekkel! . . .

II.

Azok francia regények voltak, tele a bűnös szerelem sok édes kinjával. Szulejmán is végzett velük egy éjszaka. De nem kacagott. Másnapra a feje fájt és roszt kedve megint visszajött.

Azután azon az éjszakán még valami rettenetes is történt. Zulejkát — természetesen a szultán legkevesebb odaliszkját hívták Zulejkának, légyotthon érték a kertben egy idegen ifjával. Achmed, aki amugy is haragosa volt Zulejkának, diadalmasan vitte őket az ura elé.

Szulejmán szeme rémesen villámlott.

— Ki vagy? — rivált az ifjura.

— Francia.

A szultán meghökkent. Aztán a kardjához kapott s a hárem azt hitte, vége a bűnösöknek. De Szulejmán nem sujtotta le őket.

Rettenetes hangja tovább dörgött:

— Tudod-e mi vár rád te ifju?!

— Tudom. A halál.

A szultán némán meredt rá néhány pillanatig, aztán kimondotta az ítéletét:

— Nem halsz meg. Ezzel az elvetemült személyvel a szemem előtt fogsz élni házasságban, úgy ahogy szoktátok, te nyugati idegen.

A hárem ámult. Csak Achmed értett mindent.

III.

Szulejmán pedig senkire, még a jó Achmedre sem hederítve, legbensőbb termébe zárkózott. Csak egy szolgát bocsátott be magához, aki kiszolgálta és az orvosát. Beteg volt. Az aszonyai közül sem kívánt meg egyet sem.

Achmed nagy veszedelmet szimatolt. Mikor aztán egyszer erőnek erejével be-részkedett hatolni a legbensőbb rejtekbe, akkor Szulejmán megkötöztette és elhurcoltatta. Mikor már vitték, akkor a halovány szultán megátkozta:

Verjen meg Allah!

És hozzávágta teljes erejéből a francia könyveket, amelyek eddig ismeretlen sóvárgásokkal mérgezték meg.

Aztán az arra következő éjjelen leütötte a fejét a jó Achmednek, az ő kitünő emberének, a beteg Szulejmán.

KÖZGAZDASÁG.

Takarmánybeszerzési források. Megszereztük a földművelésügyi miniszteriumnak második számú kimutatását a takarmánybeszerzési forrásokról. A nagyobb cégek a következők: Huszton Hartenstein Bernát 30 vaggon széna. Nagymágócsan: Józsaágfelügyelőség 100 mm. törekkkel vegyes búzaszalma; Magyarfalvi cukor gyár 20 vag. széna Stlichen Liehtenvaldon S. T. Schalknál 30 v. széna, Weisz Izsáknál Ószvicim (Galicia) 50 v. széna, Felső ausztriában Attnangon Sontstag Ferencznel nagymennyiségű széna, Eschendorfbán (Grác, mellett) Schlec Mártonnál 30 v. széna. Ugyancsak Grácban Verantner uradalomban 30 v. édes és savanyu széna. A jelzett beszerzési források fogják közölni az árakat.

Chrysanthemum-kiállítás Temesváron. A nagy kertbarát, Ö. es. és kir. fensége József főherczeg úr védnöksége alatt működő „Országos magyar kertészeti egyesület“ a folyó évben, november hó 12., 13. és 14-én Temesvárott, a magyar kertműipar fészkeben Chrysanthemum-kiállítást rendez, mely az eddigi Chrysanthemum-kiállításoknál már azért is jelesebbnek ígérkezik, mivel ennek a főrendezője Mühle Árpád, a kinek az országban minden évben a legszebb és legnagyobb Chrysanthemum virágai vannak. A temesvári Chrysanthemum-kiállításon tehát ezen új divatvirágok kedvelői, bizony a legszebbet és legjobbat fogják látni ezekből.

A természetes méz felismerése. A természetes méznek felismerése czéljából azoknak czitromsárga színe képezte egy angol tudós tanulmányainak tárgyát. Megfigyelése szerint a ropeze-, hársfa-, lóhere-, borsó- és babvirágokból természetes uton készült tehát valódi esurgatott méz kisebb-nagyobb mértékben sárgásszínű, a préselt méz pedig sötétebb sárgaszínű. A természetes méznek sósavval elegyített vizes oldata hosszabb álláskor vagy melegítéskor azonnal vörös színt ölt, mely mihamarabb sötétebbé válik. Majdnem minden természetes méz zölden fluoreszkáló csillámlású. E kísérletek alapján valószínűnek tetszik, hogy éppen a méz festőanyagában rejlik a természetes méz ismerhető jele és hogy beható tanulmányok

révén elvégre sikerült jellem színreakciókkal a természetes mézet a mesterségestől megkülönböztetnünk.

Szerkesztői üzenetek.

Lantos Budapest. Eddig nem értem rá. Ma azonban a levelet is elküldtem. A tárczát köszönöm. Üdvözöllek.

Dr. N. Z. Él-e még? Kérünk egyetmást! Üdv.

D. A. Ügyes dolog, de öntől még is jobbat várunk. Ez nem üti meg a mi mértékünket.

K. Alajos. Legjobb ha ilyen esetben le mond a bizalmas megszólításról és még jobb, ha kerüli a találkozást. 2. Erre csak a lelkiismerete adhatja meg a választ. 3. Ha nőül akarja venni és a leány szülőinek nincs ellenvetésük, minden bizonynyal illik, — sőt!

G. B. Pécs. Az ígért hírdetéseket a jövő számarra elvárjuk.

Névtelenek. Mint látja kivételesen közöltük. De máskor még ily csekélységnél is a nevét kérjük.

Nem közölhetők: Hozzá . . . Bucsuszó. A 13 vértanu és Zordvidéken című dolgozatok.

Gabona-piacz.

Fuchs A. Fia gabona keresk. jelentése szerint

Árak a legújabb jelzés szerint 50 kgr.

ként értetődnek,

Szigetvár, 1904. október 7-én.

Buza	uj	—	K.	9 60	9 80
Rozs	„	—	„	7 50	7 60
Árpa	„	—	—	—	—
Zab	„	—	„	6 —	6 30
Tengeri „csöves,				4 50	4 70
Bükköny	„	—	„	5 50	6 —
Bab	uj	—	„	11 50	—

Kiadja a szerkesztőség.

2789

1904 tkv.

Árverési hirdetmény kivonata.

A szigetvári kir. járásbiróság, mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Veszprémi takarékpénztár végrehajtónak Otártics Mihály barcsi lakos elleni 767 korona 64 fillér tőke s járuléka iránti ügyében a szigetvári kir. járásbiróság területén lévő a barcsi 1085 sz. tjkvben A I. 466/a 592/a, 752/b, 903/a, 954/a, 1101/b, 1285/b, 1473/b, 1582/a, 1173/38, és 1489/169 hrsz. a. és 13 sorsz. a. ingatlanra az árverést 1957 koronában ezennel megállapított kikiállítási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1904. évi október hó 31-ik napján délelőtt fél 12 órakor Barcs község házánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiállítási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi November hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Szigetvár 1904. évi szept. hó 19-ik n.

A szigetvári kir. Járásbiróság, mint tkvi hatóság.

Molnár
kir. albiró

Ne vegyen senki hangszert
míg

Reményi Mihály
műhangszerész cs. és kir. szabadalom-tulajdonos, a Magyar Királyi Zene-Akadémia szállítója, 315 ábrával ellátott legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik

Budapestről, Király-utca 44. II.

Fodor József
fényképész műtermében
Pécsett, Jókai-tér 5. szám

kaphatók a legszebb kivitelű életnagyságu **fényképek 6 frt.**
Pastellfestmény 10 frt.

Aquarell- és olajfestmények megfelelő mérsékelt árban.

Mutatvány példányok megtekinthetők a műtermében.

Hirdetéseket

jutányos árért vesz fel

a

kiadóhivatal.

Kereskedők, Kereskedő segédek, Kis-kereskedők,

kik ügyes-bajos dolgaikban, n. m.: adó, tőzsde, italmérés, hadmentesség, viteldíjak, illetékek, díjszabásokban tanács nélkül saját tájékozottságukra vannak utalva, saját érdekükben rendeljék meg a **Magyar Kereskedők Zsebnaptárát** 1905. évre. Ára 2 korona (bélyegben is beküldhető.) Tartalmazza az alkalmazottakra vonatkozó törvényeket és értelmes magyarázatokkal felsorolja a kereskedőket érdeklő összes törvényeket és hasznos tudnivalókat. — Cím: **Nagy Sándor** nyomdavezető Pécs.

Ujdonságok az őszi idényre!

Óriási választék a legújabb selymek, bársonyok, flanellok, szövetek és pargetokban.

a legújabb téli kabátok

és szőrmeárukban!

Kitünő minőségű

Tennis flanellok!

Deutsch Dávid fia

divatáruházában

Szigetvárott.

(Takarékpénztár épületben).

Értesítés.

Több hétig tartó külföldi utazásomból visszatérvén, van szerencsém a t. hölgyközönséget értesíteni, hogy

Budapest, Bécs és Páris

legizlésebb divat ujdonságait

őszi és téli

női- és gyermek

kalapokban

dus választékban szereztem be és tartom raktáron.

Egyben van szerencsém a t. hölgyközönséget ezek megtekintésére tisztelettel meghívni. Üzletem áru kifogástalanok, szolidak, az árak mérsékeltek.

Teljes tisztelettel

Kohn Katicza

divatárusnő

PÉCS, Széchenyi-tér.

EGYFOGATU

jukker kocsi keveset

használt, eladó:

VERBÖCZY JÁNOSNÁL.

Szigetvárott.

Gazdák figyelmébe!

Manhattan nélkül.

Manhattan porral.

Aki sertéseit gyorsabban akarja felhizlaltani, aki teheneitől és kecskéitől több és jobbminőségű tejet akar, aki erős igavonó barmokat és tüzes lovakat akar, egyszóval aki jövedelmezőbb állattenyésztést akar, az használjon

MANHATTAN

táport. Használatának költsége igen csekély és dusan megtérül. 100 kg. 50 kor., 50 kg. 26 kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 kor.-ért küldünk postán bérmentve utánvétellel, hogy a legkisebb gazda is meggyőződhessen a Manhattan por bámulatos hatásáról.

Központi főraktár: Manhattan Electrophor vállalat Budapest, VIII., Aggteleki-utca 15 a.

Unhert Antal temetkezési vállalata, Szigetvár

Elvállal hulla szállítást vasuton és saját gyász-kocsiján, minden irányban

Raktáron tart:

ércz és fa koporsókat, sirkoszorukat és szemfedőket nagy választékban.

Különösen ajánlja ércz koporsóit, melyek a földbe temetve sem horpadnak össze